

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/२४६
निर्णय दिनांक : २५/०५/२०१९

- १ श्री. दिलीप शेनफडू निबाळकर : अपिलार्थी : उपस्थित
रा.अष्टविनायक नगर, प्लॉट नं. ५,
स्वामी बंगला, शिवाजीनगर पूर्व, जेलरोड,
नाशिकरोड - ४२२१०१

विरुद्ध

- १ जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : उपस्थित
सहायक निबंधक सहकारी संस्था
नंदूरबार, जि. नंदूरबार.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा : उपस्थित
जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था
नंदूरबार, जि. नंदूरबार.
अयस्थ पक्ष - कुमारी आर. आर. मोरे उपस्थित
अवसायक, जयवंत नागरी सहाकरी पतसंस्था,
नंदूरबार.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक ०९/०३/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दि. ०१/१२/२००९ नुसार जिल्हा उपनिबंधक नंदूरबार आणि सहायक उपनिबंधक व अवसायक नंदूरबार यांच्याकडून, जयवंत नागरी सहकारी पतसंस्था मर्या. नंदूरबार संबंधी त्यांनी विहीत केलेल्या नमुन्यात व टिपणीच्या स्वरूपात एकूण ६ मुद्यांवर माहिती मागीतली आहे. अपिलार्थी यांनी जयवंत नागरी सहकारी पतसंस्थेच्या किती पगारदार कर्जदारांचे कर्ज पगारातून वसूल करण्यात येत आहे त्या कर्जाबाबतची सविस्तर माहिती विचारली आहे. स्थावर मालमत्ता संदर्भात कर्जदारांचे व संबंधीत संचालकांचे मागविलेले उतारे मिळाले काय ? व मिळाले असल्यास उता-याबाबत केलेल्या पुढील कार्यवाहीची माहिती, किती कर्जदारांच्या व संचालकांच्या मालमत्तेचा

शोध घेण्याचे काम चालू आहे वगैरे सविस्तर माहिती एकूण ७ मुद्यांद्वारे मागीतली आहे. प्राप्त उत्तराने समाधान न झाल्याने अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दि. १२/०१/२०१० नुसार जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था नंदूरबार यांच्याकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांनी त्यांचे सविस्तर लेखी निवेदन दाखल केले आणि असा युक्तीवाद केला की, त्यांना माहिती मिळाली नाही. जन माहिती अधिकारी यांनी ४ कारणे देऊन माहिती नाकारली आहे. या ४ कारणांच्या अनुषंगाने खुलासेवार लेखी निवेदन त्यांनी दिलेले आहे. जन माहिती अधिकारी तथा सहकार अधिकारी (तथा अवसायक,) जयवंत नागरी सहकारी पतसंस्था, नंदूरबार यांनी ही पतसंस्था सार्वजनिक प्राधिकरणाखाली नसल्याने पतसंस्थेस माहिती अधिकार कायदा लागू नाही, असे दि. ३०/१२/२००९ चे पत्रान्वये अपिलार्थीना कळविले आहे. जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांनी माहित न देणे व अर्ज फेटाळून लावणे हे चुकीचे आहे. कारण या प्रकरणी पूर्वीचे माहिती आयुक्तांचे निर्णय आहेत. त्यांनी राज्य माहिती आयुक्त, औरंगाबाद यांच्या समोरील २००७ सालातील सुनावणीच्या काही निर्णयांचा संदर्भ दिला व त्यानुसार "सार्वजनिक प्राधिकारण" या शब्दाच्या व्याख्येनुसार माहितीचा अधिकार कायदा पतसंस्थेस लागू होतो असा युक्तीवाद केला. जयवंत नागरी सहकारी पतसंस्थेवरील संचालक मंडळ शासनाने बरखास्त केले आहे व त्यावर सहकार खात्याचा सहकार अधिकारी दर्जाच्या अधिका-याची अवसायक म्हणून नेमणूक केलेली आहे. त्यांना शासनाच्या निधीतून वेतन देण्यात येते. पतसंस्था ही शासनमान्य नोंदणीकृत आहे. झालेल्या वसूलीतून व शासनाकडून घेतलेल्या कर्जातून ७३५ ठेवीदारांना एकूण ठेवीच्या जवळजवळ ३०% रक्कम परत करण्यात आली आहे. त्यामुळे जयवंत नागरी सहकारी पतसंस्थेस माहिती अधिकार अधिनियम लागू होतो. मा. उच्च न्यायालय मुंबईचे खंडपीठ, नागपूर यांनी याचीका क्र.५६६६/२००७ मध्ये दिलेला निर्णय या पतसंस्थेस लागू नाही व माहितीची मागणी कायम ठेवली. अपिलार्थी यांनी पुढे असा युक्तीवाद केला की अवसायकाकडे त्यांनी केलेल्या इतर माहितीच्या अर्जास पूर्वी माहिती दिली आहे व या विषयांकीत अर्जानंतरही केलेल्या अर्जाना माहिती पुरविलेली आहे व फक्त याच अर्जास माहिती दिलेली नाही. अपिलार्थीचे हे म्हणणे जन माहिती अधिकारी यांनी मान्य केले तथापि त्यांनी माहिती कशाच्या आधारे दिली या बाबतचा खुलासा ते करू शकले नाहीत.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा सहायक निबंधक सहकारी संस्था नंदूरबार व प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था नंदूरबार आणि अवसायक जयवंत नागरी सहकारी पतसंस्था, नंदूरबार यांनी असा युक्तीवाद केला की, अपिलार्थीनी अधिनियमातील तरतूदीनुसार योग्य त्या संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे मूळ अर्ज करणे आवश्यक आहे. तथापि त्यांनी तो अर्ज जिल्हा उपनिबंधक यांना उद्देशून केला आहे हे योग्य नाही. तरीही जिल्हा निबंधक कार्यालयातील जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीचा अर्ज त्यांच्या कार्यालयात दि. ०७/१२/२००९ रोजी प्राप्त झाल्यानंतर त्यांचे पत्र दि. ०८/१२/२००९ नुसार जन माहिती अधिकारी तथा सहायक निबंधक सहकारी संस्था नंदूरबार यांच्याकडे तो अर्ज पाठविला व या अर्जाची एक प्रत अपिलार्थीना दिली. सहायक निबंधक सहकारी संस्था नंदूरबार यांनी अपिलार्थीच्या दि. ०१/१२/२००९ च्या पत्राला अनुसरुन त्यांचे पत्र दि. १४/१२/२००९ नुसार जयवंत नागरी सहकारी पतसंस्था नंदूरबार यांनी अर्जदारास माहिती द्यावी असे कळविले व या पत्राची प्रत अपिलार्थीना दिली कारण अर्जात मार्गीतलेली माहिती पतसंस्थेशी संबंधीत होती. अपिलार्थीच्या मूळ अर्जास अवसायक, जयवंत नागरी सहकारी पतसंस्था नंदूरबार यांनी अधिनियमातील तरतूदीनुसार विहित वेळेस त्यांचे पत्र दि. ३०/१२/२००९ नुसार असे कळविले की, पतसंस्थेस माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ लागू होत नाही त्यासाठी त्यांनी सहकार आयुक्त, पुणे यांचे दि. ०८/०२/२००६ चे परिपत्रकाचा उल्लेख केला व शासनाकडून प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष वित्त सहाय्य नागरी सहकारी पतसंस्था / बँका यांना देण्यात येत नसल्याने कायदा लागू होत नाही असे नमूद केले आहे. तसेच सहकारी पतसंस्था सार्वजनिक प्राधिकरणाखाली येत नसल्याने अधिनियम लागू नसल्याचे नमूद केले तसेच मा. उच्च न्यायालय मुंबईचे खंडपीठ नागपूर कडील याचिका क्र. ५६६६/२००७ अन्वये पतसंस्था "सार्वजनिक प्राधिकरण" नसल्याने माहितीचा कायदा लागू नसल्याचा उल्लेख दिला. तसेच सदरची पतसंस्था दि. २८/०२/२००९ पासून अवसायनात असल्याचे नमूद केले. अपिलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था नंदूरबार यांनी पुढे असा युक्तीवाद केला की, या प्रकरणी अपिलार्थीच्या प्रथम अपील अर्जावर दि. ०१/०२/२०१० रोजी सुनावणी घेण्यात आली त्यावेळेस अपीलकार गैरहजर होते. त्यावेळेस अवसायक यांनी म्हणणे मांडण्यासाठी वकील लावावयाचा असल्याने सुनावणीसाठी पुढील तारीख देणेबाबत विनंती केली त्यानुसार दि. ०८/०२/२०१० रोजी सुनावणी ठेवली. सुनावणी घेऊन अपील फेटाळण्यात येत

असल्याबाबतचा आदेश पारित केला. या आदेशनाच्या विवेचनात अपीलकाराच्या दि. २८/०१/२०१० रोजीचे पोस्टाने दाखल केलेले लेखी खुलाशाचे अवलोकन केले असल्याबाबत व इतर मुद्यांबाबत सविस्तर नमुद केले आहे व असेही नमुद केले आहे की, अवसायक जयवंत नागरी सहकारी संस्था, नंदूरबार यांनी माहिती नाकारल्याचे कारण संयुक्तीक आहे. त्यांनी पुढे असा युक्तीवाद केला की जन माहिती अधिकारी व तत्कालीन अपिलीय अधिकारी यांनी दिलेले निर्णय योग्य असून अपिलार्थीचा अर्ज निकाली काढण्यात यावा.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पहाता असे दिसून येते की, अवसायक जयवंत नागरी सहकारी संस्था, नंदूरबार यांनी अधिनिमातील तरतुदीनुसार अपिलार्थीच्या मूळ अर्जास विहीत वेळेत, माहितीचा अधिकार कायदा लागू नसल्याबाबत उचित उत्तर दिले आहे. मा. उच्च न्यायालय मुंबईचे खंडपीठ नागपुर यांच्याकडील रिट याचिका क्र. ५६६६/२००७ पंजाबराव देशमुख अर्बन को.ऑप. बँक, अमरावती विरुद्ध राज्य माहिती आयोग खंडपीठ नागपूर, या निर्णयामध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ हा नागरी सहकारी बँकांना लागू होत नाही असा निर्णय दि. १३/०१/२००९ रोजी दिला. या निर्णयामध्ये मा. उच्च न्यायालयाचे नागपुर खंडपीठाने "नियंत्रण" व "वित्तीय सहाय्य" या मुद्यावर सखोल विवेचन करून माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ नागरी सहकारी बँकांना लागू नसल्याचा निष्कर्ष काढला आहे. हेच विवेचन पतसंस्थांना लावले असता माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ हा लागू होत नसल्याने जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांनी केलेली कार्यवाही उचित आहे. अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोग खंडपीठ औरंगाबाद यांचे अशा प्रकरणांचे नमूद केलेले आदेश हे या मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्णयाच्या अगोदरचे असल्याने, ते या प्रकरणी लागू होणार नाहीत व अपिलार्थीचा जो युक्तीवाद आहे की, अवसायक यांना पगार शासनाकडून दिला जातो तसेच शासनाने दिलेल्या कर्जामधून ठेवीदारांच्या ठेवी परत करण्यात आल्या आहेत म्हणून माहितीचा अधिकार अधिनियम लागू होतो, हे म्हणणे पटण्यासारखे नाही कारण अवसायक सहकार अधिकारी असून तो सहकार खात्याचा अधिकारी असल्याने सहाजिकच त्याचा पगार शासनामार्फत देण्यात येत असणार. तसेच त्या पतसंस्थेस शासनाने वित्तीय सहाय्य केले असे म्हणता येणार नाही. मा. उच्च न्यायालय मुंबईचे नागपुर खंडपीठाने रिट पिटिशन क्र. ३६४८/२००७ श्री. बालाजी सहकारी स्पी. मिल्स मर्या. रिसोड, जिल्हा वाशिम विरुद्ध राज्य माहिती

आयोग खंडपीठ नागपूर या प्रकरणात दि. ०९/०३/२००९ रोजी दिलेला निर्णय या प्रकरणी विचारात घेणे आवश्यक वाटतो. या निर्णयाचे अवलोकन केले असता, महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० च्या तरतुदी अंतर्गत नोंदणी झालेल्या सहकारी संस्थांना, माहितीचा अधिकार अधिनियमातील तरतुदीनुसार "सार्वजनिक प्राधिकरण" मानता येणार नाही असे दिसून येते. या प्रकरणी देखील असाच युक्तीवाद लागू होत असल्यामुळे अपिलार्थीनी पतसंस्थेकडे मागणी केलेल्या माहिती संदर्भात माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील तरतुदी लागू होणार नाहीत.

उपरोक्त विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येऊन खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१. अपील क्र. २४६/२०१० निकाली काढण्यात येत आहे.

स्थळ : नाशिक
दिनांक : २५/०५/२०११

(मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री. दिलीप शेनफडू निबाळकर रा. अष्टविनायक नगर, प्लॉट नं. ५, स्वामी बंगला, शिवाजीनगर पूर्व, जेलरोड, नाशिकरोड इ ४२२१०१.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा सहायक निबंधक सहकारी संस्था, नंदूरबार, जि. नंदूरबार यांना या निकालपत्रातील नोंदीसदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था नंदूरबार, जि. नंदूरबार यांना या निकालपत्रातील नोंदीसदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ निर्णय नस्ती.

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील

अपील क्रमांक २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/२९४
निर्णय दिनांक : २५/०५/२०११

१ श्री. भाऊसाहेब खंडू लाटे,
रा.कोथूळ,ता.श्रीगोंदा जि.अहमदनगर.

: अपिलार्थी : उपस्थित

विरुद्ध

- १ जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : उपस्थित
सहायक उप अभियंता, म.रा.वि.वितरण कं.लि.
श्रीगोंदा, जि. अहमदनगर.
- २ जन अपिलीय अधिकारी तथा : उपस्थित
कार्यकारी अभियंता, म.रा.वि.वितरण कं.लि. कर्जत,जि.
अहमदनगर.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक ११/०६/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दि. १५/३/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी तथा सहायक उपअभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कं.लि. श्रीगोंदा जि. अहमदनगर यांचेकडून श्रीगोंदा पोलिस लाईन कोर्ट रोड, येथील खोली क्र.७ चे दि.७/१२/१९९६ रोजीपर्यंत थकबाकीची तपशीलवार माहिती दि. ५/७/१९९८ रोजीची थकबाकीची तपशीलवार माहिती एकूण ५ मुद्द्यांवरे मागितली आहे. माहिती प्राप्त न झाल्याने अपिलार्थी यांनी त्यांचे अर्ज दि.१९/४/२०१० नुसार अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता म.रा.वि.वि.कं.लि.कर्जत, जि.अहमदनगर यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता, म.रा.वि.वि.कं.लि. श्रीगोंदा यांनी असा युक्तीवाद केला की, कार्यकारी अभियंता, म.रा.वि.वि.कं.लि.कर्जत विभाग यांनी सहायक अभियंता श्रीगोंदा यांना अपिलार्थीना माहिती पुरविण्याची सूचना दिली व या पत्राची प्रत अपिलार्थीना देवून असे कळविले आहे की, भौगोलिक

परिस्थितीचे वर्णन देवून तेथील विद्युत संचाच्या बिलाची माहिती मागितली आहे. असंधिग्रहतेमुळे अचूक माहिती देणे कष्टप्राय असून याबाबत विद्युत बिलाचे ग्राहक क्रमांक श्रीगोंदा कार्यालयाला कळविण्यात यावे. अपिलार्थी यांचेकडून ग्राहक क्र. ११/५/२०१० रोजी प्राप्त झाल्यानंतर जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र दि. १९/१०/२०१० नुसार अपिलार्थीना असे कळविले आहे की, त्या ग्राहक क्रमांकाची सन १९९६ चे रेकॉर्ड कार्यालयात उपलब्ध होत नाही.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांना माहिती देण्यात आलेली नाही. अपिलीय अधिकारी यांच्या आदेशानंतरही माहिती दिलेली नाही. ९ महिन्याच्या कालावधीनंतर १९९६ चे रेकॉर्ड कार्यालयात उपलब्ध होत नाही असे कळविले. जन माहिती अधिकारी यांचे पत्र त्यांना दि. ८/१२/२०१० रोजी प्राप्त झाले आहे. त्यांना त्या पत्रासोबत सन २०१० पासूनची माहिती जोडून पाठविलेली आहे. तथापि त्यांनी ही माहिती मागितल्यामुळे आज सुनावणीच्या दिवशी विषयांकित ग्राहक क्रमांकाचे दि. ७/१२/१९९६ ते ५/७/१९९८ या कालावधीचे बिले पोलिस अधीक्षक यांच्या कार्यालयात पाठविली असून त्या बिलांच्या प्रती त्यांनी जन माहिती अधिकारी-याला दाखविल्या. तसेच त्यांना श्रीगोंदा पोलिस ठाणे यांना दिलेल्या उपरोक्त कालावधीचे विजेची बिले व त्यावर नोक्हेंबर २००० पर्यंतचे व्याज ९,२५२ रुपयांचे असल्याचे कळविले असून त्याची प्रत त्यांनी जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता, श्रीगोंदा शहर यांना दाखविली. त्यामुळे त्यांनी मागितलेल्याच कालावधीचे व ग्राहक क्रमांकाचे वीज बिल व मा.पोलिस अधीक्षक कार्यालय, अहमदनगर व पोलिस निरीक्षक श्रीगोंदा यांना देत असून त्यांनी मात्र मागितलेली माहिती मिळत नाही. तरी त्यांनी माहितीची मागणी कायम ठेवली. अपिलार्थी यांच्यावतीने त्यांचा मुलगा यांनी पुढे असा युक्तीवाद केला की, सहायक अभियंता यांना माहिती कोणत्या कारणास्तव उपलब्ध नाही याचे कोणतेही कायदेशीर कारण अपिलार्थीना पुरविलेले नाही. उदा. माहिती नष्ट करण्यात आली आहे, गहाळ झाली आहे. संबंधित पोलिस स्टेशन येथे गहाळ बाबत गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. वगैरे जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता यांनी अशा प्रकारे काहीही कारवाई करण्यात आली नसल्याचे सांगितले.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता, म.रा.वि.वि. कंपनी मर्यादित कर्जत यांचे प्रतिनिधी उप कार्यकारी अभियंता यांनी असा युक्तीवाद केला की, अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता, यांनी त्यांचे पत्र दि. २९/४/२०१० नुसार सहायक अभियंता, म.रा.वि.वि.

कंपनी मर्यादित उपविभागीय कार्यालय श्रीगोंदा यांनी असे कळविले आहे की, अपिलकर्त्याने मागितलेल्या माहितीची सत्यप्रत आता दयावी.

जन माहिती अधिकारी यांनी पुढे असा युक्तीवाद केला की, श्रीगोंदा उपविभागात वीजेच्या बीलाची कामे नोव्हेंबर २००० पासून संग्रहीत करण्यात आली आहेत. त्यापूर्वीचे वीजबिले मॅन्युअल पद्धतीने दिली जात होती. व वेळीचे रेकॉर्ड उपलब्ध न झाल्याने अर्जदारास तसे कळविले आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, अपिलार्थीना अद्याप माहिती मिळालेली नाही. जन माहिती अधिकारी यांना रेकॉर्ड सापडत नाही हे मान्य होण्यासारखे नाही. जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंत, म.रा.वि.वि. कं. मर्यादित उपविभाग प्रमुख, श्रीगोंदा यांनी रेकॉर्ड शोधण्यासाठी प्रामाणिकपणे प्रयत्न केले आहेत असे दिसून येत नाही. तसेच रेकॉर्डसाठी जबाबदार असलेल्या वरिष्ठ लिपिकावर कोणतीही कार्यवाही केली नाही.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता म.रा.वि.वि. कं. मर्यादित उपविभाग, श्रीगोंदा यांना आदेशीत करण्यात येत आहे की, अपिलार्थीनी त्यांचे मूळ अर्जाव्दारे मागितलेली माहिती त्यांना हे आदेश प्राप्त होताच आठ दिवसात रजिस्टर पोस्टाने विनामूल्य पुरविण्यात यावी.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता, म.रा.वि.वि. कं. मर्यादित श्रीगोंदा यांनी अपिलार्थीना माहिती न पुरवून अधिनियमाच्या कलम ७ (१) चे उल्लंघन केलेले आहे त्यामुळे त्यांच्यावर अधिनियमाचे कलम २०(१) नुसार रुपये २५०००/- ची शास्ती लावण्यात येत आहे. ती दरमहा त्यांचे पगारातून समान मासिक पाच हप्प्यात वसुली करावी व त्याचा भरणा कोषागारात, लेखाशिर्ष "००७० इतर प्रशासनिक सेवा, ६० इतर सेवा, ८०० इतर जमा रक्कम १८ माहितीचा अधिकार ००७०-००६१" या खाली शासकीय कोषागारात करणेत यावा.

उपरोक्त विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील मान्य करण्यात आले असून खालीलपमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१. अपील क्र.२९४/२०१० मान्य करण्यात येत आहे.
२. शास्ती बाबत अधिनियमाचे कलम २०(१) नुसार रुपये २५०००/- ची शास्ती लावण्यात येत आहे. ती दरमहा त्यांचे पगारातून समान मासिक पाच हप्प्यात वसुली करावी व

त्याचा भरणा कोषागारात, लेखाशिर्ष "००७० इतर प्रशासनिक सेवा, ६० इतर सेवा, ८०० इतर जमा रक्कम १८ माहितीचा अधिकार ००७०-००६१" या खाली शासकीय कोषागारात करणेत यावा.

३. अपिलार्थीनी त्यांचे मूळ अर्जाब्दारे मागितलेली माहिती त्यांना हे आदेश प्राप्त होताच आठ दिवसात रजिस्टर पोस्टाने विनामूल्य पुरविण्यात यावी.

नाशिक

दिनांक

२५/०५/२०११

(मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री. भाऊसाहेब खंडू लाटे, रा.कोथूळ, ता. श्रीगोंदा जि. अहमदनगर.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक उप अभियंता, म.रा.वि.वितरण कं.लि. श्रीगोंदा, जि. अहमदनगर.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता, म.रा.वि.वितरण कं.लि. कर्जत, जि. अहमदनगर.
- ४ निर्णय नस्ती.

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील

अपील क्रमांक : २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/२९५
निर्णय दिनांक : २५/०५/२०११

१. कु. गिता रवि पाटील
मु.पो. श्रीरामपूर, जि.अहमदनगर.

: अपिलार्थी प्रतिनिधी
उपस्थित

विरुद्ध

- १ जन माहिती अधिकारी तथा
नायब तहसिलदार (महसूल),
तहसिल कार्यालय, नेवासा,
ता.नेवासा जि.अहमदनगर.
- २ जन अपिलीय अधिकारी तथा
तहसिलदार,
नेवासा, ता.नेवासा जि.अहमदनगर.
- : प्रतिवादी : उपस्थित
- : उपस्थित

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थानी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक १९/०५/२०१० रोजी दाखल केलेले (फेरसादर दि. ११/०६/२०१०) अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दिनांक १५/२/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी तथा तहसिलदार, नेवासा यांच्याकडून २२१-नेवासा, विधानसभा निवडणूक २००९ बाबत १ सप्टेंबर २००९ ते १५ फेब्रुवारी २०१० या कालावधीतील निवडणूक प्रक्रियेसाठी मागणी केलेला निधी, मंजूर निधी, प्रत्यक्ष मिळालेला निधी, निवडणूक प्रक्रियेसाठी झालेला खर्च, अशी एकूण १२ मुद्यांद्वारे माहिती मागविलेली आहे. माहिती प्राप्त न झाल्याने अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दि. ३१/३/२०१० अनुसार अपिलीय अधिकारी तथा तहसिलदार नेवासा यांच्याकडे प्रथम अपील दाखल केले आहे.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा विद्यमान महसूल नायब तहसिलदार तहसिल कार्यालय, नेवासा यांनी अपिलार्थीना माहिती देण्यात आली नसल्याचे मान्य केले. तत्कालीन जनमाहिती अधिकार तथा नायब तहसिलदार श्री. शिंदे यांनी राजीनामा दिल्याचे त्यांनी सांगितले, त्यामुळे ते आता नोकरीमध्ये नाहीत. त्यांनी पुढे असा खुलासा केला की, आयोगाकडून सुनावणीची नोटीस प्राप्त झाल्यानंतर माहिती तयार करण्यात आलेली आहे.

अपिलार्थी यांच्या वतीने प्रतिनिधी उपस्थित आहेत. त्यांनी नेवासा, तहसिलदार कार्यालयात समक्ष उपस्थित राहून माहिती प्राप्त करावयाचे मान्य केले. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा प्रभारी तहसिलदार, नेवासा यांनी असा युक्तीवाद केला की, कार्यालयातील उपलब्ध कागदपत्रामध्ये प्रथम अपिलावरील सुनावणीची कागदपत्रे, आदेश प्राप्त होत नाहीत. तत्कालीन तहसिलदार श्री. राधाकृष्णन यांनी या प्रकरणात सुनावणी घेतली नाही व आदेश पारीत केले नाहीत असे दिसून येते. त्या कालावधीत ते तहसिलदार म्हणून काम करीत होते व आता ते उपजिल्हाधिकारी म्हणून बदलून गेलेले आहेत.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, तसेच अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पहाता असे दिसून येते की, तत्कालीन नायब तहसिलदार यांनी अपिलार्थीना विहित वेळेत माहिती न पुरवून अधिनियमातील कलम ७(१) चे उल्लंघन केले आहे. त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम २० (१) नुसार ते शास्तीस पात्र होतात. तथापि, त्यांनी राजीनामा दिल्याने, ते आता नोकरीमध्ये नसल्याने कोणतीही कार्यवाही प्रस्तावित नाही. जन माहिती अधिकारी तथा विद्यमान नायब तहसिलदार यांना असे आदेशित करण्यात येते की, अपिलार्थी यांनी मूळ अर्जाद्वारे मागणी केलेली माहिती त्यांना हे आदेश प्राप्त होताच ८ दिवसांच्या आत समक्ष विनामूल्य पुरवावी.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा तत्कालीन तहसिलदार यांनी या प्रकरणात प्रथम अपील अर्जावार सुनावणी न घेऊन, आदेश पारीत न करून अधिनियमाचे कलम १९(१) चे उल्लंघन केले आहे. त्यामुळेच जिल्हाधिकारी, अहमदनगर यांना अशी शिफारस करण्यात येते की, त्यांनी

तत्कालीन तहसिलदार नेवासा यांच्यावर यथायोग्य प्रशासकीय कार्यवाही करावी. यासाठी या निर्णयाची एक प्रत जिल्हाधिकारी, अहमदनगर यांना देण्यात यावी.

उपरोक्त विवेचनेच्या पाश्वभूमिवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील मान्य करण्यात येऊन खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहे.

आदेश

- १) अपील क्र २९५/२०१० मान्य करण्यात येत आहे.
- २) जन माहिती अधिकारी तथा विद्यमान नायब तहसिलदार नेवासा यांनी, अपिलार्थीनी मूळ अर्जाद्वारे मागीतलेली माहिती, हे आदेश प्राप्त होताच ८ दिवसात समक्ष विनामूल्य पुरवावी.

नाशिक

दिनांक २५/०५/२०११

(मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ कु. गिता रवि पाटील, मु.पो.श्रीरामपूर ता.श्रीरामपूर, जि.अहमदनगर.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा नायब तहसिलदार, तहसिल नेवासा, ता.नेवासा जि.अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा प्रभारी तहसिलदार नेवासा, ता.नेवासा जि.अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ जिल्हाधिकारी, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ५ निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक : २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/३००
निर्णय दिनांक : २५/०५/२०१९

१ श्री. जुगलकिशोर देवीलाल अग्रवाल
रा. शेंदुर्णी, ता. जामनेर, जि. जळगाव.

: अपिलार्थी : अनुपस्थित

विरुद्ध

१ जन माहिती अधिकारी तथा
सहायक अभियंता,
म.रा.वि.वि.कं.पहूर ता. जामनेर.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा
कार्यकारी अभियंता,
म.रा.वि.वि.कं. भुसावळ ता. भुसावळ.

: प्रतिवादी : उपस्थित

: अनुपस्थित

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक ११/०६/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दि. ०४/०२/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता, महाराष्ट्र स्टेट इलेक्ट्रोसिटी डिस्ट्रिब्युशन कंपनी लि. कार्यालय पहूर ता. जामनेर यांचेकडून, त्यांचा ग्राहक क्रमांक नमूद करून त्यांच्या नावावरील दि.०१/०७/२००८ ते दि.०४/०२/२०१० या कालावधीतील वेळोवेळी घेतलेले मिटर रिडींग (कॅमेराद्वारे घेतले असल्यास त्याच्या फोटो कॉपी), प्रत्येक वेळेचा विज वापर, विज बीलात रकमेची आकारणी कशी केली त्याची तपशीलवार माहिती वगैरे सविस्तर माहिती मागितली आहे. माहिती प्राप्त न झाल्याने अपिलार्थीनी त्यांचा अर्ज दि. १३/०३/२०१० नुसार अपिलीय अधिकारी तथा अधिक्षक अभियंता प्रविभागीय कार्यालय, जळगाव यांच्याकडे प्रथम अपील अर्ज दाखल केला.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी उपस्थित नाहीत. त्यामुळे त्यांचे म्हणणे ऐकून घेता आले नाही. तथापि त्यांनी आयोगाकडे अधिनियमाच्या कलम १९(३) खाली दाखल केलेला अपील

अर्ज हाच त्यांचा युक्तीवाद गृहित धरून सुनावणी घेण्यात आली. अपिलार्थीनी त्यांच्या अर्जात असे कारण नमूद केले आहे की, त्यांच्या दि. ०४/०२/२०१० च्या अर्जानुसार माहिती अधिकारी यांच्याकडून माहिती मिळाली नाही. अपिलीय प्राधिकारी यांचे नाव व पत्ता मिळाला नाही. प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी देखील कार्यवाही केलेली नाही व त्यांनी माहितीची मागणी कायम ठेवली आहे. अपिलार्थीनी उपलब्ध करून दिलेल्या कागदपत्रांवरून असे दिसून येते की, त्यांनी त्यांचे अर्ज दि. ०६/०४/२०१० नुसार सहाय्यक अभियंता पहूर, ज्यु. इंजिनिअर शेंदुर्णी, अधिक्षक अभियंता जळगाव यांना त्यांचे काही माहिती मागविण्याच्या अर्जाच्या झेरॉक्स प्रती पाठवून यु.पी.सी. द्वारे कळविले आहे.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक अभियंता पहूर उप विभाग ता. जामनेर म.रा.वि.वि. कंपनी मर्यादित यांनी असा युक्तीवाद केला की, अपीलार्थीचा मूळ माहितीचा अर्ज त्यांच्याकडे प्राप्त झालेला नाही. तो अर्ज त्यांना आयोगाकडून द्वितीय अपिलाच्या सुनावणीच्या नोटिशीसोबत मिळाला द्वितीय अपिलाची नोटीस प्राप्त झाल्यानंतरही त्यांनी मूळ अर्ज शोधण्याचा प्रयत्न केला. जेव्हा अर्ज प्राप्त झाला तेव्हाचे त्याचे कार्यालयातील सहाय्यक माहिती अधिकारी सेवानिवृत्त झाले आहेत व त्यांच्या कामकाजाच्या फाईलीमध्ये तो अर्ज सापडलेला नाही. त्यांनी पुढे असाही युक्तीवाद केला की, अपिलार्थी यांनी कार्यकारी अभियंता म.रा.वि.वि. कंपनी भुसावळ यांच्याकडे अपील न करता अधिक्षक अभियंता जळगाव यांच्याकडे अपील केले आहे हे योग्य नाही. त्यांनी योग्य त्या प्राधिका-याकडे अपील सादर न केल्याने त्यावेळेसही अपिलार्थीचा मूळ अर्ज प्राप्त होऊ शकला नाही. त्यांची आता अपिलार्थीना माहिती पुरविण्याची तयारी आहे व ते अपिलार्थीना माहिती १५ दिवासात पुरवतील असे त्यांनी सांगीतले.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे व जन माहिती अधिकारी यांचा युक्तीवाद पहाता असे दिसून येते की, जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक अभियंता पहूर यांनी अपिलार्थीना माहिती न पुरवून अधिनियमातील तरतूदींचे उल्लंघन केले आहे. त्यामुळे त्यांच्यावर अधिनियमातील कलम २०(१) नुसार रुपये २५०००/- ची शास्ती लादण्यात येत आहे. या शास्तीचा भरणा त्यांचे पगारातून ५ समान मासिक हप्त्यात वसूल करून, त्या रकमेचा "००७० इतर प्रशासनिक सेवा, ६० इतर सेवा, ८०० इतर जमा रक्कम १८ माहितीचा अधिकार ००७०- ००६१", या लेखाशिर्षाखाली शासकीय कोषागारात भरणा करावा. जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक

अभियंता म.रा.वि.वि. कंपनी पहूर यांना असे आदेशीत करण्यात येते की, अपिलार्थीनी त्यांच्यामूळ अर्जाद्वारे मागीतलेली माहिती त्यांना हे आदेश प्राप्त होताच १५ दिवसात रजिष्टर पोस्टाने विनामूल्य पाठवावी.

उपरोक्त विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील मान्य करण्यात येऊन खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१. अपील क्र.३००/२०१० मान्य करण्यात येत आहे.
२. जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक अभियंता पहूर यांनी अपिलार्थीना माहिती न पुरवून अधिनियमातील तरतूदींचे उल्लंघन केले आहे. त्यामुळे त्यांच्यावर अधिनियमातील कलम २०(१) नुसार रुपये २५०००/- ची शास्ती लादण्यात येत आहे. या शास्तीचा भरणा त्यांचे पगारातून ५ समान मासिक हप्त्यात वसूल करून, त्या रकमेचा भरणा शासकीय कोषागारात करावा.
३. जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक अभियंता म.रा.वि.वि. कंपनी पहूर यांना असे आदेशीत करण्यात येते की, अपिलार्थीनी त्यांच्या मूळ अर्जाद्वारे मागीतलेली माहिती त्यांना हे आदेश प्राप्त होताच १५ दिवसात रजिष्टर पोस्टाने विनामूल्य पाठवावी.

स्थळ : नाशिक
दिनांक : २५/०५/२०११

(मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री. जुगलकिशोर देवीलाल अग्रवाल, रा. शेंदूर्णी, ता. जामनेर, जि. जळगांव.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक अभियंता, म.रा.वि.वि.कं.पहूर ता. जामनेर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता, म.रा.वि.वि.कं. भुसावळ ता. भुसावळ. यांना या निकालपत्रातील नोंदीसदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ निर्णय नस्ती.

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील

अपील क्रमांक २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/३१२
निर्णय दिनांक २५/०५/२०११

१ श्री.शब्दीर भाई अब्बासभाई , : अपिलार्थी : अनुपस्थित
टाकळीमियाँ, ता. राहुरी, जि. अहमदनगर.

विरुद्ध

१ जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : उपस्थित
वैद्यकीय अधिकारी,
जिल्हा रुग्णालय, अहमदनगर, जि. अहमदनगर.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा : उपस्थित
जिल्हा शल्य चिकीत्सक,
जिल्हा रुग्णालय, अहमदनगर, जि. अहमदनगर.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक १४/०६/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दिनांक ३/२/२०१० नुसार जिल्हा शल्य चिकीत्सक, जिल्हा रुग्णालय, अहमदनगर यांचेकडून जाहिरात क्रमांक ३३५-१८/८/०७/०८ नुसार वर्ग ४ गट (ड) या पदासाठी पात्र ठरलेल्या उमेदवारांच्या शाळेच्या प्रमाणपत्राच्या (दाखल्याच्या) गुणपत्रक, सेवा योजन नोंदणीपत्र, स्वतंत्र बिंदू नामावली नुसार भरती प्रकीया पार पाडल्या संदर्भात माहिती मागीतली आहे. माहिती प्राप्त न झाल्यामुळे अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दिनांक ३०/३/२०१० नुसार जिल्हा शल्य चिकीत्सक, जिल्हा रुग्णालय, अहमदनगर यांचेकडे माहिती मिळाली नाही असे कारण नमूद करून प्रथम अपील अर्ज दाखल केला.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी उपस्थित नाहीत. त्यामुळे त्यांचे म्हणणे ऐकून घेता आलेले नाही. तथापि त्यांनी आयोगाकडे दाखल केलेला कलम १९(३) खालील अपील अर्ज हाच त्यांचा युक्तीवाद गृहीत धरण्यात येवून सुनावणी घेण्यात आली. या अर्जामध्ये अपिलाची कारणे अशी नमूद केली आहे की, जिल्हा शल्य चिकीत्सक, जिल्हा रुग्णालय, अहमदनगर यांनी

जाणीवपूर्वक माहिती दिलेली नाही. माहिती नाकारणा-या अधिकान्यावर दंडात्मक कारवाई करण्यात यावी.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा वैद्यकीय अधिकारी, जिल्हा रुग्णालय, अहमदनगर यांनी असा युक्तीवाद केला की, कार्यालयातील अभिलेख तपासले असता अपिलार्थी यांना तत्कालीन जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती दिल्याचे दिसून येत नाही. तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासन अधिकारी (श्री.थोरात) आता सेवानिवृत्त झालेले आहेत. अपिलार्थी यांनी मूळ अर्जाव्दारे मागणी केलेली माहिती आज सोबत आणली आहे व अपिलार्थी हे हजर असते तर त्यांना ती देण्यात आली असती. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा जिल्हा शल्य चिकित्सक अहमदनगर यांनी असा युक्तीवाद केला की, या प्रकरणी प्रथम अपिलावर आदेश पारीत केल्याचे उपलब्ध रेकॉर्डवरुन दिसून येत नाही. तथापि उपलब्ध झालेली सुनावणीच्या इतिवृत्ताची प्रत दाखल करण्यात येत आहे. अतिरिक्त कार्यभार असलेले तत्कालीन जिल्हा शल्य चिकित्सक (डॉ. सोनवणे) सध्या वैद्यकीय रजेवर आहेत. या प्रकरणी प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी दिनांक ३०/७/२०१० रोजी सुनावणी घेतली. या सुनावणीच्या इतिवृत्तात असे नमूद केले आहे की, अपिलार्थी यांना माहिती वेळेत न दिल्यामुळे त्यांना प्रथम अपील करावे लागले आहे आणि अपिलीय अधिकारी यांनी सूचीत केले की, मूळ अर्जामध्ये मागणी केलेली माहिती त्यांना ३० दिवसांत देण्यात यावी. प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी आदेश देवूनही तत्कालीन जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थी यांना माहिती पुरविली नाही.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पहाता असे दिसून येते की, अपिलार्थी यांना तत्कालीन जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती पुरविलेली नाही व त्यांनी अधिनियमाचे कलम ७ (१) चे उल्लंघन केलेले आहे. त्यामुळे अधिनियमाचे कलम २०(१) नुसार ते शास्तीस पात्र आहेत. तथापि ते सेवानिवृत्त झालेले असल्यामुळे त्यांचे विरुद्ध कारवाई प्रस्तावित नाही. जन माहिती अधिकारी तथा वैद्यकीय अधिकारी, जिल्हा रुग्णालय, अहमदनगर यांना असे आदेशीत करण्यात येते की, हे आदेश प्राप्त होताच अपिलार्थी यांनी मूळ अर्जाव्दारे मागणी केलेली माहिती त्यांना ८ दिवसांत रजिष्टर पोस्टाने विनामूल्य पुरवावी.

उपरोक्त सुनावणीच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थी यांनी आयोगाकडे दाखल केलेले ब्दीतीय अपील मान्य करण्यात येऊन खालील प्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

- १) अपिल क्रमांक ३१२/२०१० मान्य करण्यात येत आहे.
- २) जन माहिती अधिकारी तथा विद्यमान वैद्यकीय अधिकारी, जिल्हा रुग्णालय, अहमदनगर यांना असे आदेशीत करण्यात येत आहे की, त्यांनी अपिलार्थी यांनी मूळ अर्जाव्दारे मागणी केलेली माहिती त्यांना सदर आदेश प्राप्त होताच ८ दिवसात रजिष्टर पोस्टाने विनामूल्य पुरवावी.

नाशिक

दिनांक

२५/०५/२०११

(मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री.शब्बीर भाई अब्बासभाई, टाकळीमियां, तालुका राहुरी जिल्हा अहमदनगर.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा वैद्यकीय अधिकारी, जिल्हा रुग्णालय, अहमदनगर, जि. अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा जिल्हा शल्य चिकीत्सक, जिल्हा रुग्णालय, अहमदनगर, जि. अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक : २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/३२२
निर्णय दिनांक : २५/०५/२०१९

१ श्री. मोरे भाऊसाहेब आश्राजी
मु.पो.करंजी, ता.पाथर्डी,
जि.अहमदनगर

: अपिलार्थी : गैरहजर

विरुद्ध

१ जन माहिती अधिकारी तथा
उपजिल्हाधिकारी (भूसंपादन) क्र.१२,
जिल्हाधिकारी कार्यालय, अहमदनगर.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा
स्विय सहाय्यक भूसंपादन,
जिल्हाधिकारी कार्यालय, अहमदनगर.

: प्रतिवादी : उपस्थित

: प्रतिनिधी
उपस्थित

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक १५/०६/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दि. २०/१०/२००९ नुसार कार्यकारी अभियंता, विशेष भूसंपादन अधिकारी (II), जायकवाडी प्रकल्प, अहमदनगर यांचेकडून सन १९७८ मध्ये दगडवाडी, ता.पाथर्डी येथे झालेल्या पाझरतलावात ज्या शेतक-यांच्या जमिनी गेल्या त्यांची नावे, त्यांना दिलेला मोबदला वगैरे माहिती मागितली आहे. प्राप्त उत्तराने समाधान न झाल्याने अपिलार्थी यांनी त्यांचे अर्ज दिनांक १५/०६/२०१० नुसार अपिलीय अधिकारी उपजिल्हाधिकारी, विशेष भूसंपादन अधिकारी (II), जायकवाडी प्रकल्प, अहमदनगर यांचेकडे प्रथम अपिल दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी उपस्थित नाहीत. त्यामुळे त्यांचे म्हणणे ऐकून घेता आले नाही. तथापि, त्यांनी आयोगाकडे कलम १९(३) खाली दाखल केलेला वितीय अपील अर्ज हाच त्यांचा युक्तीवाद गृहीत धरून सुनावणी घेण्यात आली. या अर्जामध्ये अपिलार्थीनी

अपिलासंबंधीचे कारण असे नमूद केले आहे की, मौजे दगडवाडी (करंजी), ता.पाथर्डी येथील पाझर तलाव १९७८ सर्व संबंधीची सर्व माहिती न मिळणेबाबत.

आज सुनावणीच्या दिवशी विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा उपजिल्हाधिकारी, भूसंपादन क्र.१२, अहमदनगर आणि तत्कालिन विशेष भूसंपादन अधिकारी क्र.१२ (श्री. जी. आर. दांडगे) यांनी असा युक्तीवाद केला की, अपिलार्थीनी मागितलेली माहिती पुरविणे सुलभ व्हावे म्हणून त्यांनी त्यांचे पत्र दिनांक १८/१२/२००९ नुसार अपिलार्थीकडून पाझर तलावासंदर्भात ४ मुद्यांवरील माहिती जसे की, निवाडा क्रमांक, ४(१) च्या नोटिशीची प्रत, ९(३)(४) च्या नोटिशीची प्रत, ज्या शेतक-यांच्या जमिनी संपादित झाल्या त्यांची नावे अशी माहिती मागितली. तथापि अपिलार्थीनी हा तपशिल पुरविला नसल्याने त्यांना माहिती देता येणे शक्य झाले नाही. त्यांनी पुढे असे सांगितले की, उपजिल्हाधिकारी भूसंपादन क्र.१२ या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार त्यांच्याकडे दि. ०४/१२/२००९ ते ०८/०१/२०१० पर्यंत होता. या कालावधीमध्ये अपिलार्थीचा दि. २०/१०/२००९ चा अर्ज त्यांच्याकडे प्रत्यक्षात दि. १४/१२/२००९ रोजी प्राप्त झाला. या प्रित्यर्थ त्यांनी टपालाचा आवक शिकका असलेली अर्जाची प्रत दाखल केली. त्यांच्या कार्यकाळात अपिलार्थीकडून तपशिल प्राप्त न झाल्याने व मूळ अर्जातील मजकूरानुसार माहिती शोधण्याचा प्रयत्न करून देखील त्यांच्या कार्यालयात माहिती उपलब्ध झाली नाही. दि. ०८/०१/२०१० पासून श्रीमती स्नेहा किसवे या उपजिल्हाधिकारी म्हणून होत्या. त्यांनी सुनावणीच्या दिवशी असा युक्तीवाद केला की, त्या विवाह निमित्तच्या अर्जित रजेनंतर दि. ०८/०१/२०१० रोजी रुजू झाल्या व तदनंतर त्या दिर्घ मुदतीच्या रजेवर गेल्याने दरम्यानच्या कालावधीत विषयांकीत नस्ती शोधण्याचे काम केले, मात्र कागदपत्रे उपलब्ध झाली नाहीत.

विद्यमान उपजिल्हाधिकारी (भूसंपादन) क्र.१२ यांनी पुढे असे सांगितले की, ते या पदावर रुजू झाल्यानंतर दगडवाडी येथील पाझर तलावाच्या भूसंपादनाच्या निवाडयाची संचिका त्यांना पाथर्डी तहसिल कार्यालयात शोधल्यानंतर प्राप्त झाली. कारण भूसंपादन निवाडयाची एक प्रत संबंधित कार्यालयात पाठविण्यात येते या संचिकेमधून ज्या शेतक-यांच्या जमिनी संपादन झाल्या त्या शेतक-यांची नावे, संपादन क्षेत्र, मोबदला रक्कम ही माहिती अपिलार्थीना दि. २४ मे २०११ रोजी समक्ष दिली. तत्कालिन जन माहिती अधिकारी यांनी असे सांगितले की, ही माहिती प्राप्त झाल्यानंतर अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दि. २४/०५/२०११ नुसार सर्व माहिती मिळाली आहे, आता

त्यांची कुठलीही तक्रार नाही, त्यामुळे दाखल केलेले अपील निकाली काढण्यास त्यांची हरकत नाही, असे लिहून दिलेला अर्ज दाखल केला. सदर अर्जावर तत्कालिन जन माहिती अधिकारी (श्री. जी.आर. दांडगे आणि श्रीमती स्नेहा किसवे-देवकाते) यांनी असे लिहून दिले की, भविष्यात माहितीबाबत काही तक्रार उद्भवल्यास ते जबाबदार असतील.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा निवासी उपजिल्हाधिकारी अमदनगर यांच्या वर्तीने विद्यमान उपजिल्हाधिकारी भूसंपादन क्र.१२ यांनी असा युक्तीवाद केला की, या प्रकरणी तत्कालिन उपजिल्हाधिकारी यांनी दि. २६/०२/२०१० रोजी सुनावणी घेऊन असे आदेश पारित केले की, जन माहिती अधिकारी तथा विशेष भूसंपादन अधिकारी क्र.१२ अहमदनगर यांनी अर्जदारास सात दिवसात आवश्यक ती माहिती उपलब्ध करून द्यावी. त्यांनी असेही नमूद केले आहे की, ज्या शेतक-यांच्या जमिनीच्या ७/१२ उता-यावर तलावपड अशी नोंद असलेले ७/१२ उपलब्ध असल्यास तहसिलदार पार्थर्डी यांनी उपलब्ध करून द्यावे.

प्रसंगावशात या प्रकरणी असे दिसून येते की, जन माहिती अधिकारी हे उपजिल्हाधिकारी (भूसंपादन) आहेत व प्रथम अपिलीय अधिकारी समन्वय अधिकारी भूसंपादन तथा निवासी उपजिल्हाधिकारी आहेत. अधिनियमाच्या कलम १९(१) नुसार प्रथम अपिलीय अधिकारी हा जन माहिती अधिका-यापेक्षा वरिष्ठ दर्जाचा असणे आवश्यक आहे. तथापि, या प्रकरणी जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी हे एकाच दर्जाचे अधिकारी असल्याचे दिसून येते. त्यामुळे जिल्हाधिकारी अहमदनगर यांना अशी शिफारस करण्यात येते की, अधिनियमातील कलम १९(१) चे उल्लंघन होवू नये म्हणून जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांच्या नेमणूकी बाबतचे सुधारित आदेश निर्गमित करावेत.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, तसेच उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीनी मागितलेली माहिती शोधण्याचा प्रयत्न केला. तथापि, ती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपिलार्थीना तसे कळविले आणि माहिती शोधणे सुलभ क्वावे यासाठी त्यांच्याकडून काही तपशिल मागविला. उपरोक्त युक्तीवादावरून असे दिसून येते की, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी यांचा माहिती देण्यामध्ये टाळाटाळ करण्याचा उद्देश नक्ता. तसेच विद्यमान जन माहिती अधिकारी यांनी प्रयत्नपूर्वक माहिती

शोधून अपिलार्थीना पुरविली आहे व अपिलार्थीनी आता कोणतीही तक्रार नसल्याने दाखल केलेले अपील निकाली काढण्याची विनंती केली आहे.

उपरोक्त विवेचनाच्या पाश्वर्भूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येऊन खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१. अपील क्र.३२२/२०१० निकाली काढण्यात येत आहे.

नाशिक

दिनांक

२५/०५/२०११

(मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री. मोरे भाऊसाहेब आश्राजी, मु.पो.करंजी, ता.पाथर्डी, जि.अहमदनगर.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा उपजिल्हाधिकारी (भूसंपादन) क्र.१२, जिल्हाधिकारी कार्यालय, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी सदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा स्विय सहाय्यक भूसंपादन, जिल्हाधिकारी कार्यालय, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी सदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ जिल्हाधिकारी अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी सदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ५ निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/३२८
निर्णय दिनांक : २५/०५/२०११

१ श्री. जवरे दामोदर मालू,
रा.वडगांव (थाटे), ता.शेवगांव,
जि.अहमदनगर

: अपिलार्थी : गैरहजर

विरुद्ध

- १ जन माहिती अधिकारी तथा
निवासी नायब तहसिलदार,
तहसिल कार्यालय, शेवगांव.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा
तहसिलदार, तहसिलदार कार्यालय,
शेवगांव जि. अहमदनगर.
- : प्रतिवादी : उपस्थित
- : उपस्थित

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक १८/०६/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दि. २७/८/२००९ नुसार जन माहिती अधिकारी तथा तहसिलदार शेवगांव यांचेकडून स्वस्त धान्य दुकानदारास पुरविलेल्या मालाबाबत दि. १ एप्रिल २००५ ते २५ जुलै २००९ या कालावधीतील माहिती मागितलेली आहे. अपिलार्थी यांनी कॅश मेमो, (बील बुकाची झेरॉक्स) प्राप्त माल व वाटप माल दाखविणारे नोंद वहीची सत्यप्रत, दुकान उघडण्याची वेळ व बंद करण्याची वेळ काय ? दुकानदारांच्या धान्य खरेदीची वेळ व वाटप करण्याची वेळ किती ? अशा एकूण ११ मुद्द्यांची माहिती मागितलेली आहे. प्राप्त उत्तराने समाधान न झाल्याने अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दि. ७/१२/२००९ नुसार अपिलीय अधिकारी तथा तहसिलदार शेवगांव यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी उपस्थित नाहीत. त्यामुळे त्यांचे म्हणणे ऐकून घेता आले नाही. तथापि त्यांनी आयोगाकडे कलम १९(३) खाली दाखल केलेला वितीय अपील अर्ज

हाच युक्तीवाद गृहीत धरून सुनावणी पुढे घेण्यात आली. या अर्जामध्ये अपिलार्थीनी असे कारण नमूद केले आहे की, जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांनी माहिती न देता वेळकाढूपणा केला व अपिलार्थीनी माहितीची मागणी कायम ठेवलेली आहे.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा निवासी नायब तहसिलदार शेवगांव यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांच्याकडून दिनांक १/९/२००९ च्या पत्रान्वये मागविण्यात आली व तसे अपिलार्थीना त्यांचे पत्र दि. ४/९/२००९ नुसार कळविले. निवासी नायब तहसिलदार यांनी पुढे असे सांगितले की, त्यांचे पत्र दि. ३१/१०/२००९ नुसार अपिलार्थीना मुद्देनिहाय माहिती पुरविली तथापि मुद्दा क्र. १ बाबत धान्य वितरणासाठी वापरलेले कॅश मेमोच्या पानांची संख्या ४०० आहे. मुद्दा क्र. २ नुसार प्राप्त माल व वाटप माल यांचा तपशीलाच्या नोंद वर्हीची संख्या २५५ आहे. मुद्दा क्र. ८ बाबत पंचनामाच्या वर्हीच्या पानांची संख्या १५ आहे असे कळविण्यात आले असून या पानांच्या नकला अनुदान उपलब्ध नसल्याने देता येत नाही तथापि अनुदान प्राप्त झाल्यावर नकला देण्यात येतील. तथापि ते तहसिलदार कार्यालय शेवगांव पुरवठा शाखेतील सर्व कागदपत्रे पाहू शकतात.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा तहसिलदार शेवगांव यांनी असा युक्तीवाद केला की, याप्रकरणी अपिलीय अधिकारी शेवगांव यांनी दि. २३/१/२०१० रोजी अशी सुनावणी घेऊन अपील अंशतः मान्य करण्यात येत असल्याबाबतचे आदेश पत्र दि. २९/३/२०१० नुसार निर्गमित केले व निर्णयाचे विवेचन असे नमूद केले की, मुद्दा क्र. १,२ आणि मुद्दा क्र. ११ ची माहिती अर्जदार यांना देण्यात आलेली नाही तरी जन माहिती अधिकारी यांनी संबंधित कार्यालयात असलेले अभिलेखे विनामोबदला ७ दिवसाच्या आत पुरवावेत.

सुनावणी संपल्यानंतर संध्याकाळी उशिरा अपिलार्थीचा मुलाने कार्यालयात येवून असे सांगितले की, अंशतः माहिती मिळालेली नाही व ते माहिती घेण्यासाठी कार्यालयात गेलेले नाहीत.

अपिलार्थी यांनी मूळ अर्जामध्ये माहिती समक्ष हवी आहे असे नमूद केलेले आहे. माहिती मागण्याच्या मूळ अर्जावर अपिलार्थी यांनी अंगठ्याची निशाणी उठविली आहे.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा तहसिलदार शेवगांव यांनी असा युक्तीवाद केला की, बील बुकाची प्रत ही स्वस्त धान्य दुकानदाराकडे असून ती आणून अपिलार्थ्यास देण्यासाठी उपलब्ध केली होती. परंतु अपिलार्थीनी अवलोकनार्थासाठी पाहिली नाही. दि. ३०/११/२००९ रोजी अपिलार्थीने तत्कालीन जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे देखील ही माहिती मिळाली असल्याचा

जबाब लिहून दिला आहे. अपिलार्थीच्या या अर्जावर अपिलार्थीच्या मूळ अंगठयाची निशाणी ही मूळ अंगठयाच्या निशाणीशी जुळते. अपिलार्थीने समक्ष असे सांगितले की, दि. ३०/११/२००९ ला त्यांनी लिहून दिल्याचे त्यांना आठवते.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, तसेच अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, अपिलार्थीस ३६ दिवस विलंबाने माहिती पुरविण्यात आलेली आहे. जन माहिती अधिकारी तथा तत्कालीन निवासी नायब तहसिलदार (श्री. भगवान आव्हाड) यांनी ३६ दिवस विलंबाने माहिती पुरवून अधिनियमाच्या कलम ७(१) चे उल्लंघन केलेले आहे. त्यामुळे त्यांचेवर अधिनियमाच्या कलम २०(१) नुसार रुपये ९०००/- एवढी शास्ती का लादण्यात येवू नये? याबाबतचा खुलासा हे आदेश प्राप्त होताच ३० दिवसात थेट आयोगाकडे सादर करावा. विहित मुदतीत खुलासा प्राप्त न झाल्यास अपिलार्थीचे काहीही म्हणणे नाही असे गृहीत धरून शास्तीचे आदेश कायम करण्यात येतील. मुद्दा क्र.१ कॅश मेमो, मुद्दा क्र. २ व मुद्दा क्र. ८ ची माहिती देण्यासाठी अपिलार्थीना विद्यमान जन माहिती अधिकारी यांनी पुन्हा एक संधी द्यावी. जन माहिती अधिकारी तथा विद्यमान महसूल नायब तहसिलदार तहसिल कार्यालय शेवगांव यांना असे आदेशीत करण्यात येत आहे की, हे आदेश प्राप्त होताच अपिलार्थी यांनी मूळ अर्जाव्दारे मागविण्यात आलेल्या मुद्दा क्र. १,२ व ८ ची माहिती १५ दिवसात अवलोकनासाठी उपलब्ध करून दयावी व त्यापैकी त्यांनी निवडलेल्या ५० पानांच्या झेरॉक्स प्रती विनामूल्य पुरवाव्या.

उपरोक्त विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील अंशतः मान्य करण्यात येऊन खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१. अपील क्र.३२८/२०१० अंशतः मान्य करण्यात येत आहे.
२. जन माहिती अधिकारी तथा तत्कालीन निवासी नायब तहसिलदार यांनी विलंबाने माहिती पुरवून अधिनियमाच्या कलम ७(१) चे उल्लंघन केल्याने त्यांचेवर अधिनियमाच्या कलम २०(१) नुसार रुपये ९०००/- ची शास्ती का लादण्यात येवू नये याबाबतचा खुलासा हे आदेश प्राप्त होताच त्यांनी ३० दिवसात थेट आयोगाकडे सादर करावा. विहित मुदतीत खुलासा प्राप्त न

झाल्यास त्यांचे काहीही म्हणणे नाही असे गृहीत धरुन शास्तीचे आदेश कायम करण्यात येतील.

३. जन माहिती अधिकारी तथा विद्यमान महसूल नायब तहसिलदार यांनी हे आदेश प्राप्त होताच १५ दिवसात अपिलार्थी यांनी मूळ अर्जाबदरे मागणी केलेली मुद्दा क्र. १, २ व ८ ची माहिती त्यांना अवलोकनासाठी उपलब्ध करून द्यावी व त्यांनी निवडलेल्या ५० प्रती त्यांना विनामूल्य पुरविण्यात याव्यात.

नाशिक
दिनांक २५/०५/२०११ (मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री. जवरे दामोदर मालू, रा.वडगांव (थाटे), ता.शेवगांव जि.अहमदनगर.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा निवासी नायब तहसिलदार, तहसिल कार्यालय, शेवगांव यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा तहसिलदार, तहसिलदार कार्यालय, शेवगांव जि. अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक : २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/३३३
निर्णय दिनांक : २५/०५/२०११

१ श्रीमती सुवर्णा दत्तात्रय शेकटकर,
रा. भराडगल्ली, नेहरुनगर मार्केटमागे,
अहमदनगर, जि. अहमदनगर.

: अपिलार्थी : प्रतिनिधी
उपस्थित

विरुद्ध

१ जन माहिती अधिकारी तथा
नगररचनाकार, नगररचना विभाग,
अहमदनगर महानगरपालिका, अहमदनगर.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा
उप आयुक्त,
अहमदनगर महानगरपालिका, अहमदनगर.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक १९/०६/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दि. ४/३/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी तथा नगररचनाकार, महानगरपालिका अहमदनगर यांच्याकडून दि. १/१/२००८ ते ३०/१/२००९ कालावधीतील ओट्यासाठी, जीन्यासाठी तसेच इतर वैयक्तिक वापरासाठी अतिक्रमण केल्याबाबतच्या तक्रार अर्जाच्या छायांकित प्रती; अतिक्रमणाबाबत कारवाई कोणत्या नियमाव्दारे करतात, त्याची प्रत. आकृतीबंधानुसार अतिक्रमण विभागासाठी ज्या पदांना मंजूरी दिली आहे, त्या पदाची माहिती वगैरे माहिती एकूण ९ मुद्यांव्दारे मागितलेली आहे. प्राप्त माहितीचे समाधान न झाल्याने अपिलार्थीनी त्यांचा अर्ज दि. ३/४/२०१० नुसार प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा उप आयुक्त, महानगरपालिका अहमदनगर यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांच्या वतीने त्यांच्या प्रतिनिधीनी असा युक्तीवाद केला की, जन माहिती अधिकारी यांनी अर्धवट आणि चुकीची माहिती दिलेली आहे. मुद्देनिहाय

काय माहिती अर्धवट दिली याबाबतचे लेखी निवेदन त्यांनी दाखल केले व सुनावणीच्यावेळी त्यांना काय माहिती प्राप्त झाली नाही अथवा अर्धवट कशी आहे ? याबाबतचे विवरण त्यांनी सविस्तर सांगितले. जन माहिती अधिकारी तथा अतिक्रमण विभाग प्रमुख, महानगरपालिका अहमदनगर यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांनी अपिलार्थीना दि. ३१/३/२०१० च्या पत्रानुसार सर्व माहिती देण्यात आलेली आहे. तसेच जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र दि. ११/५/२०१० अन्वये, अपिलातील निर्णयानुसार माहिती अपिलार्थीना देण्यात आली आहे. त्यांनी पुढे असा युक्तीवाद केला की, अपिलार्थी हे सतत निरनिराळ्या प्रकारची प्रश्नोत्तराच्या स्वरूपातील, संकलन-संस्करण करावी लागणारी व क्लिष्ट स्वरूपाची माहिती अनेक दिवसापासून पति-पत्नी सातत्याने मागतात. प्रत्येकवेळी उपलब्ध अभिलेख्यातील जास्तीत जास्त माहिती विहित मुदतीत उपलब्ध करून दिली आहे. तसेच कार्यालयातील अभिलेखेही अनेकवेळा समक्ष पाहण्यासाठी उपलब्ध करून दिले आहेत. अपिलार्थीनी मुद्देनिहाय उपस्थित केलेल्या शंकांना त्यांनी सविस्तर मुद्देनिहाय उत्तरे दिली व अपिलार्थी यांना माहिती अर्धवट कशी नाही हे स्पष्ट केले. जन माहिती अधिकारी यांनी खालीलप्रमाणे अर्धवट माहिती संदर्भात अपिलार्थीना खुलासा दिला. मुददा क्र.२ नुसार अतिक्रमणाबाबत कोणत्या नियमाद्वारे कार्यवाही करतात ? या बाबतचा फक्त संबंधित पानाची (पूर्ण नियमावलीचे नाही) झोरऱ्यास प्रत पुरविली आहे. मुददा क्र.५ बाबत, आकृतीबंधाबाबत, अपिलार्थीने अर्ज केला तेक्हा अतिक्रमण विभागासाठी आकृतीबंध निश्चित करण्याबाबतचा महानगरपालिकाचा ठराव मंजूर झालेला नक्ता. आता अतिक्रमण विभागासाठी ठराव मंजूर झाला असून आकृतीबंध मंजूरीसाठी शासनाकडे प्रस्ताव पाठविला आहे, असे उप आयुक्त यांनी सांगितले. मुददा क्र.६ बाबत उप आयुक्त यांनी असा खुलासा केला आहे की, अतिक्रमण विभागाचा स्टार्फिंग पॅटर्न निश्चित नसल्याने, अतिक्रमण विभागातील कर्मचारी गरजेनुसार कमीजास्त देखील होतात, त्यामुळे जन माहिती अधिकारी यांनी दोन वेळेस दिलेली माहिती योग्य आहे. पूर्वी अतिक्रमण विभागात मणुष्यबळ कमी असलेबाबत अपिलार्थीना कळविल्याने त्यांनी अशी क्लिष्ट माहिती मागीतली आहे असे दिसून येते. मुददा क्र.७ बाबत जन माहिती अधिकारी यांनी खुलासा केला आहे की, त्यांच्या अधिपत्त्याखाली क्षेत्रीय अधिका-यांबाबत माहिती पुरविली आहे, त्यामुळे अर्धवट कर्मचा-यांची माहिती न देता परिपूर्ण माहिती दिली आहे. अतिक्रमणासाठी वापरण्यात येणा-या बिगारी बाबत त्यांच्याकडे इतर कामे व जबाबदारी नसल्यामूळे त्यांचेबाबत ही माहिती देण्याचा प्रश्न

उद्भवत नाही. जन माहिती अधिकारी यांनी पुढे असा युक्तीवाद केला की, याप्रकरणी मुद्दा क्र. १ मधील माहिती दिली नाही. अशी जी अपिलार्थीची मागणी आहे त्यास अनुसरून त्यांनी असे सांगितले की, मुद्दा क्र. १ मध्ये जानेवारी २००८ पासूनची माहिती मागितली आहे. मागितलेल्या माहितीचा कालावधी मोठा आहे. अतिक्रमणाबाबत नागरीकांनी केलेल्या तक्रार अर्जाच्या प्रती हया शोधणे, संस्करण करणे यासाठी त्यांच्या विभागातील मनुष्यबळ मोठ्या प्रमाणावर वळवावा लागणार आहे. तसेच अतिक्रमणाबाबत आलेल्या वेगवेगळ्या क्षेत्रीय अधिका-यांच्या कार्यालयातील फाईलीमध्ये ज्या अपिलार्थीनी ओट्यासाठी, जीन्यासाठी अतिक्रमण केल्याबाबतच्या तक्रारी केलेल्या आहेत त्या अर्जाची माहिती मागितलेली आहे. यासाठी सर्व फाईली शोधल्याशिवाय असे अर्ज उपलब्ध होणार नाहीत. अशा प्रकारे अपिलार्थीनी मागितलेली माहिती संधिग्रह स्वरूपाची व मोघम आहे. प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी जरी मुद्दा क्र. १ ची माहिती १ महिन्यात अर्जदारास उपलब्ध करून दयावी असे आदेश दिले असले तरी माहिती संकलन व संस्करण करण्यास वेळ लागणार असल्याचे त्यांनी मान्य केले. आवक बारनिशीच्या आधारे जरी अतिक्रमणाबाबतचे अर्ज शोधले तरी, शेवटी ते अर्ज त्या-त्या क्षेत्रीय कार्यालयाच्या फाईलमधून उपलब्ध करून दयावचे आहेत. अपिलार्थीना काही विशिष्ट भागातील माहिती हवी असल्यास ती पुरविणे अधिनियमाच्या कलम ७(९) नुसार शक्य होईल यावर अपिलार्थी यांनी आता राहत असलेल्या परिसरातील म्हणजे चितळे रोड, नेहरु नगर मार्केट या परिसरातील तक्रार करणा-या संबंधितांचे प्राप्त झालेले अर्जाच्या प्रती पुरविण्याची विनंती केली. जन माहिती अधिकारी यांनी असे अर्ज २० दिवसात अपिलार्थी यांना रजिस्टर पोस्टाव्डरे विनामूल्य पाठविण्याचे मान्य केले. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विद्यमान उप आयुक्त (सा), महानगरपालिका, अहमदनगर यांनी असा युक्तीवाद केला की, प्रथम अपिलीय अर्जावर तत्कालीन उप आयुक्त यांनी दि. १५/४/२०१० रोजी सुनावणी घेऊन मुददेनिहाय विवेचन करून सविस्तरपणे आदेश निर्गमित केलेले आहेत.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, मुददा क्र. २, ५, ६ व ७ बाबतच्या अर्धवट माहितीचे अनुषंगाने जन माहिती अधिकारी तथा अतिक्रमण विभाग प्रमुख आणि आस्थापना प्रमुख यांनी दिलेली माहिती परिपूर्ण असल्याबाबत केलेला युक्तीवाद पटण्यासारखा आहे. अपिलार्थीच्या युक्तीवादावरून असे दिसून आले आहे की, त्याच्या चुलत्याने अतिक्रमण केल्याने व त्याबाबत

महानगरपालिका कार्यालयाने कार्यवाही न केल्याने अन्याय झाला आहे असे त्यांचे मत दिसते, त्यामुळे त्यांच्या अंतर्गत कौटुंबीक वादामुळे त्यांनी चिडून असे अर्ज केले असावेत. जन माहिती अधिकारी महानगरपालिका यांनी अपिलार्थीचे मूळ अर्जाला अनुसरून उपलब्ध माहिती वेळेत पुरविली आहे. मुद्दा क्र.१ बाबत उपरोक्त विवेचन लक्षात घेता व अपिलार्थीनी त्यांना मुद्दा क्र.१ मधून आता काय माहिती अपेक्षित आहे हे स्पष्ट केले असून जन माहिती अधिकारी तथा अतिक्रमण विभाग प्रमुख, महानगरपालिका, अहमदनगर यांना असे आदेशीत करण्यात येते की, त्यांनी अपिलार्थीना मुद्दा क्र. १ ची माहिती २० दिवसात रजिस्टर पोस्टाने विनामूल्य पुरवावी.

उपरोक्त विवेचनाच्या पाश्वर्भूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येत असून खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१. अपील क्र.३३३/२०१० निकाली काढण्यात येत आहे.

नाशिक
दिनांक २५/०५/२०११

(मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्रीमती सुवर्णा दत्तात्रय शेकटकर, रा. भराडगल्ली, नेहरुनगर मार्केटमागे, अहमदनगर, जि. अहमदनगर.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा नगररचनाकार, नगररचना विभाग, अहमदनगर महानगरपालिका, अहमदनगर. या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा उप आयुक्त, अहमदनगर महानगरपालिका, अहमदनगर. यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ निर्णय नस्ती.

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील

अपील क्रमांक २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/३३४
निर्णय दिनांक : २५/०५/२०११

१ श्रीमती सुवर्णा दत्तात्रेय शेकटकर
रा. भराडगल्ली, अहमदनगर, जि. अहमदनगर.

: अपिलार्थी : प्रतिनिधी
उपस्थित

विरुद्ध

- १ जन माहिती अधिकारी तथा
आस्थापना प्रमुख,
महानगरपालिका, अहमदनगर.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा
उपायुक्त,
महानगरपालिका, अहमदनगर.
- : प्रतिवादी : उपस्थित
- : उपस्थित

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक
१९/०६/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा
अर्ज दिनांक ०९/०२/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी तथा आस्थापना प्रमुख, अहमदनगर
महानगरपालिका, अहमदनगर यांच्याकडून, त्यांची कार्ये व कर्तव्ये कोणती, महानगरपालिकेतील
अधिकारी व कर्मचारी यांच्या सेवा कोणत्या अधिनियमांतर्गत येतात व सदर माहिती लिखीत
स्वरूपात असल्यास त्याची प्रत आस्थापना विभागामार्फत पूर्वीची नगरपालिका असतांना किंवा
सध्याची महानगरपालिकेतील ज्या कर्मचारी/अधिकारी यांच्या विरुद्ध शिस्तभंगाची कार्यवाही केली
असल्यास त्या संचिकेच्या छायांकीत प्रती, शिस्तभंगाची कार्यवाही सुरु करण्यापूर्वी, दिलेल्या
कोणत्याही एका नोटीसीची छायांकित प्रत वगैरे माहिती एकूण ५ मुद्यांद्वारे मागितली आहे. प्राप्त
उत्तराने समाधान न झाल्याने व मुद्दा क्र.१, २ व ५ ची माहिती दिली नाही असे कारण नमूद करून

अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दि. २९/०३/२०१० नुसार उपायुक्त तथा प्रथम अपिलीय अधिकारी
अहमदनगर महानगरपालिका, अहमदनगर यांच्याकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांनी असा युक्तीवाद केला की, प्रथम अपिलाच्या
निर्णयानंतर १० दिवस उशिराने माहिती मिळाली आहे व मुद्दा क्र.१, २ व ५ ची माहिती दिलेली नाही.
मुद्दा क्र.१, २ व ५ ची माहिती कशी समाधानकारक नाही याबाबत त्यांनी लेखी युक्तीवाद दाखल
केला आहे. मुद्दा क्र.५ मध्ये त्यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कोणकोणत्या
स्वरूपातील माहिती, नागरीक मागणी करू शकतात. याबाबत लेखी स्वरूपात असल्यास त्यांच्या
छायांकित प्रतीची मागणी केली होती. त्यांना प्राप्त झालेल्या हया छायांकित प्रती त्यांनी तपासल्या
असता त्या छायांकित प्रतीतील शब्दरचना व माहितीचा अधिकार कायदा २००५ मधील भारतीय
राजपत्र या पुस्तकातील शब्दरचना जुळत नाही. तसेच त्यांनी संबंधितांवर दंडात्मक कार्यवाहीची
मागणी केली आहे.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा आस्थपना प्रमुख, अहमदनगर
महानगरपालिका, अहमदनगर यांनी असा युक्तीवाद केला की, ही माहिती पुरविण्याबाबत दिनांक
११/०३/२०१० रोजी फी चा भरणा करण्याबाबत अपिलार्थीना कळविले. तथापि हे पत्र थोडे उशिराने
दिल्यामुळे जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र दिनांक ११/०३/२०१० नुसार अपिलार्थीना
मुद्देनिहय माहिती विनामूल्य पुरविली आहे. जन माहिती अधिकारी तथा आस्थपना प्रमुख यांनी पुढे
असा युक्तीवाद केला की, मुद्दा क्र. १ नुसार अपिलार्थीनी आस्थापना विभाग प्रमुख यांची कार्ये व
कर्तव्ये कोणती ही माहिती लिखीत स्वरूपात असल्यास त्याच्या प्रती मागितल्या आहेत. परंतु ही
माहिती लेखी स्वरूपात नसल्याने देता आली नाही. महानगरपालिकेतील अधिकारी व कर्मचारी
यांच्या सेवा महाराष्ट्र नागरी सेवा अंतर्गत येत असल्याबाबतक तसेच मुद्दा क्र.५ बाबत माहितीचा
अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम २(च) ची छायांकित प्रत प्रथम अपिलाच्या निर्णयानुसार
त्यांचे पत्र दिनांक ०५/०५/२०१० नुसार अपिलार्थीना पुरविण्यात आली आहे. त्यांनी पुढे असाही
युक्तीवाद केला की, अपिलार्थी हे नगरपालिकेचे कर्मचारी आहेत व त्यांना महाराष्ट्र नागरी सेवा या

नियमावली (M.C.S.R.) बाबत माहिती आहे. त्यामुळे त्याची प्रत पुरविण्यात आली नाही. तसेच या प्रती शासकीय पुस्तक भांडारामध्ये विकत मिळतात. तसेच जरी माहितीचा अधिकार अधिनियमाची त्यांना पुरविलेली प्रत ही राजपत्राची नसली तरी राजपत्राची प्रत कोठे उपलब्ध होते हे अपिलार्थींना माहिती असल्याचे त्यांच्या युक्तीवादावरून दिसते व त्यांनी त्या दोन्ही प्रतींची तुलना करून शंका उपस्थित केल्या आहेत. याचा अर्थ अपिलार्थींकडे बरीचशी माहिती उपलब्ध असतांना सुध्दा ते विनाकारण त्रास देण्याच्या उद्देशाने माहिती मागतात. तसेच आज दुस-या अपील प्रकरणी (अपील क्र. २३३/२०१०) जन माहिती अधिकारी तथा अतिक्रमण प्रमुख यांनी सांगितल्याप्रमाणे अपिलार्थी यांचे दिलेल्या माहितीने कधीही समाधान होत नाही व क्लिष्ट प्रश्न विचारत असतात. तसेच पुरविलेल्या माहितीच्या आधारे पुन्हा उप प्रश्न विचारत असतात.

या प्रकरणी प्रथम अपील अर्जावर तत्कालिन उप आयुक्त, अहमदनगर महानगरपालिका यांनी दिनांक १५/०४/२०१० रोजी सुनावणी घेऊन मुद्देनिहाय सविस्तर विवेचन करून अपील अंशत: मान्य करण्यात येत असल्याबाबतचे आदेश निर्गमित केले आहेत. या आदेशानुसार मुद्दा क्र. १, २ व ५ मधील माहिती विवेचनात नमूद केल्याप्रमाणे विनाशुल्क ७ दिवसात उपलब्ध करून देण्याबाबत आदेश केले आहेत.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, तसेच अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, अपिलार्थीच्या मूळ अर्जास जन माहिती अधिकारी तथा आस्थपना प्रमुख, अहमदनगर महानगरपालिक, अहमदनगर यांनी माहिती पुरविली आहे. तसेच प्रथम अपिलीय अधिका-यांच्या आदेशानुसार अपिलार्थीनी उपस्थित केलेल्या शंकांना अनुसरून मुद्दा क्र.१, २ व ५ ची माहिती विनाशुल्क पुरविलेली आहे. मुद्दा क्र.१ मध्ये अस्थापना प्रमुख यांची कार्ये व कर्तव्ये विचारली आहेत ही माहिती लेखी स्वरूपात नसल्याचे कळविण्यात आले आहे. तथापि अधिनियमातील कलम ४(१)(क)(ख) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे एकूण १७ विवरण पत्रामध्ये माहिती प्रत्येक कार्यालयाने प्रासिध्द करावयाची आहे. यामध्ये कार्यालयाची रचना कार्ये व कर्तव्ये तसेच अधिकारी व कर्मचारी यांची कर्तव्ये व अधिकार यांचा समावेश आहे. उप आयुक्त,

महानगरपालिका अहमदनगर हे, अशी कलम ४ अंतर्गतची माहिती महानगरपालिकेने प्रसिद्ध केली आहे काय , नोटीस बोर्डवर लावली आहे काय, वेबसाईटवर प्रसिद्ध केली आहे काय याबाबत सांगू शकले नाहीत. तरी त्यांना असे आदेशित करण्यात येते की, अधिकारी व कर्मचारी यांची कार्ये व कर्तव्ये याबाबतची माहिती वेबसाईटवर प्रसिद्ध केली जाईल यादृष्टीने कलम ४ अंतर्गतची माहिती प्रसिद्ध केली जाईन या दृष्टीने १५ दिवसात कार्यवाही करावी. जन माहिती अधिकारी यांनी युक्तीवादात सांगितल्याप्रमाणे अपिलार्थीकडे अधिनिमयम २००५ ची अधिकृत प्रत उपलब्ध असतांनाही त्यांनी विनाकारण त्रास देण्याच्या उद्देशाने जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून माहिती मागितली आहे हे म्हणाणे पटण्यासारखे आहे. एकंदरीतपणे जन माहिती अधिकारी यांचा माहिती देण्यामध्ये टाळाटाळ करण्याचा उद्देश दिसून येत नाही.

उपरोक्त विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येऊन खालील प्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१) अपील क्र.३३४/२०१० निकाली काढण्यात येत आहे.

नाशिक
दिनांक २५/०५/२०११

(मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्रीमती सुवर्णा दत्तात्रेय शेकटकर, रा. भराडगल्ली, अहमदनगर, जि. अहमदनगर.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा आस्थापना प्रमुख, महानगरपालिका, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा उपायुक्त, महानगरपालिका, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ निर्णय नस्ती.

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील

अपील क्रमांक २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/३३९
सुनावणी दिनांक : २५/०५/२०११
निर्णय दिनांक : ०३/०६/२०११

१ श्री. नारायण नागुराव जाधव. : अपिलार्थी : अनुपस्थित
रा. सावळविहीर बुा, ता.राहाता,जि. अहमदनगर.

विरुद्ध

१ जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : प्रतिनिधी
उपविभागीय पोलीस अधिकारी,
कोपरगांव विभाग, कॅम्प शिर्डी,
जि. अहमदनगर.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा : प्रतिनिधी
अपर पोलीस अधीक्षक, अहमदनगर,
जि. अहमदनगर.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक २१/०६/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दिनांक २३/०२/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय पोलीस अधिकारी, शिर्डी, जि. अहमदनगर यांच्याकडून, तीन व्यक्तींची नावे नमूद करून त्यांच्या विरोधात अपिलार्थीनी दिलेल्या तीन तक्रारी अर्जांच्या (अर्ज दि. २६/०६/२००४, २७/०६/२००५, २२/०६/२००६) सत्यप्रती मागीतल्या आहेत. प्राप्त उत्तराने समाधान न झाल्याने अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दि. २९/०३/२०१० नुसार अपर पोलीस अधीक्षक अहमदनगर यांच्याकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी उपस्थित नाहीत. त्यामुळे त्यांचे म्हणणे एकून घेता आले नाही. तथापि त्यांनी आयोगाकडे कलम १९ (३) खाली दाखल केलेला द्वितीय अपील अर्ज हाच त्यांचा युक्तीवाद गृहित धरून सुनावणी घेण्यात आली. या अर्जामध्ये त्यांनी अपिलाचे कारण असे नमूद केले आहे की, दि.२९/०३/२०१० रोजीच्या अपील अर्जावर आदेश प्राप्त झालेला नाही. तसेच रेकॉर्ड का उपलब्ध नाही, रेकॉर्ड नष्ट केले असल्यास कोणत्या तारखेस नष्ट केले व त्यांचा दिनांक २२/०६/२००६ चा अर्ज चौकशी अहवालासहीत दि. ०३/११/२००६ चे पत्रान्वये पोलीस अधीक्षक अहमदनगर यांच्या कार्यालयास सादर केला असल्याने त्याची सत्यप्रत मिळावी. आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय पोलीस अधिकारी, कोपरगाव विभाग कॅम्प शिर्डी यांच्या वतीने प्रतिनिधी (पोलीस उप निरिक्षक, शिर्डी) यांनी असा युक्तीवाद केला की, तक्रार अर्ज कालबाह्य झाल्याने ते नष्ट करण्यात आले आहेत व त्यामुळे अपिलार्थीना माहिती पुरविता आली नाही. त्यांनी अपिलीय अधिकारी तथा अपर पोलीस अधीक्षक अहमदनगर यांचा लेखी युक्तीवाद सादर केला. परंतु ते कागदपत्रे नष्ट करण्यासंदर्भातील कार्यपद्धती/परीपत्रके याबाबत सांगू शकले नाहीत. जन माहिती अधिकारी यांच्या प्रतिनिधीना विचारणा केली असता त्यांनी पुढे असे सांगीतले की, चौकशी अहवालासोबत मूळ अर्ज पोलीस अधीक्षक कार्यालयास सादर करण्यात येतो. तसेच चौकशी अहवालावर निर्णय घेण्याचे अधिकार पोलीस अधीक्षक अहमदनगर यांना आहेत.

तदनंतर उपविभागीय पोलीस अधिकारी कोपरगांव, कॅम्प शिर्डी यांनी दि. ३०/०५/२०११ रोजी नाशिक येथे हजर राहून असे सांगितले की, जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय पोलीस अधिकारी कोपरगाव कॅम्प, शिर्डी यांच्याकडे अपिलार्थीचा मूळ अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर त्यांनी त्यांचे पत्र दि.०८/०३/२०१० नुसार अपिलार्थीना असे कळविले की, दि.२४/०६/२००४ व दि. २७/०६/२००४ रोजी दिलेल्या तक्रारी अर्जाबाबतची माहिती कालबाह्य झालेली असल्याने उपलब्ध होत नाही. तसेच दि. २२/०६/२००६ रोजी दिलेल्या अर्जाची सखोल चौकशी करून चौकशीचा अहवाल मूळ अर्जासह शिर्डी पोलीस स्टेशनचे पत्र दि. ०३/११/२००६ अन्वये पोलीस अधीक्षक

अहमदनगर यांच्या कार्यलयात सादर केला आहे. उपविभागीय पोलीस अधिकारी कोपरगांव यांनी पुढे असे सांगितले की, अपिलार्थीचे ३ तक्रार अर्ज हे, गैरअर्जदार यांनी अर्जदार यांचेकडून पैसे उसने घेऊन ते परत न केल्याबाबतचे आहे. हे दिवाणी स्वरूपाचे प्रकरण असल्याने चॅप्टर केस दाखल करण्यात आली व एका अर्जावरील अहवाल पोलीस अधिकारी यांना पाठविला. याबाबत त्यांचेमध्ये राहाता न्यायालयात केस चालू आहे. त्यांनी पुढे असे सांगितले की, महाराष्ट्र पोलीस नियमावली भाग २ मधील परिशिष्ट १५ मध्ये, पोलीस ठाणेतील अभिलेखांचा नाश करणेबाबत, वेगवेगळ्या प्रकारच्या कागदपत्रांचा जतन कालावधी नमूद केला आहे. त्यानुसार अदखलपत्र प्रकरणांचे अर्ज जतन करण्याचा कालावधी २ वर्षांचा आहे. त्याप्रमाणे वरिष्ठांकडून आलेले अर्ज/पत्रे, तक्रार अर्ज यांचा दरमहा आढावा घेण्यात येतो व त्यानुसार नष्ट करावयाची कागदपत्रे ठरविली जातात.

उपलब्ध कागदपत्रांवरुन असे दिसून येते की, अपिलार्थीच्या प्रथम अर्जावर तत्कालीन प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा अपर पोलीस अधीक्षक अहमदनगर यांनी दि. २९/०६/२०१० रोजी सुनावणी ठेवली. अपीलार्थी उपस्थित न राहिल्याने त्यांनी सुनावणी पुढे ढकलून दि. ०९/०७/२०१० रोजी ठेवली. पुन्हा जन अपिलीय अधिकारी उपस्थित नसल्याने सुनावणीची तारीख वेळोवेळी पुढे ढकलली जसे की, दि. २३/०७/२०१०, ०५/०८/२०१०, २५/०८/२०१०, १३/०९/२०१० अखेर दि. ०६/१०/२०१० रोजी सुनावणी घेण्यात आली. ही वारंवार सुनावणी पुढे ढकलण्याची प्रक्रीया अयोग्य आहे हयाची संबंधीतांनी नोंद घ्यावी. त्यांनी त्यांचे पत्र दिनांक २६/१०/२०१० नुसार अपील निकाली काढण्यात येऊन असे आदेश दिले की, कालबाहय झालेले रेकॉर्ड नष्ट केल्याने उपलब्ध होत नसल्यास रेकॉर्ड नष्ट केल्याच्या तारखेसह माहिती अपिलार्थीना त्वरीत पुरवावी. तसेच अपिलार्थीच्या दि. २२/०६/२००६ रोजीच्या अर्जाच्या अनुषंगाने पोलीस निरिक्षक, शिर्डी पोलीस स्टेशन यांनी पाठविलेल्या चौकशी अहवालाची प्रत अपिलार्थी यांना पुरवावी. जर सदरचा अभिलेख कालबाहय झाल्याने नाश केला असल्यास तसे अपिलार्थीना अभिलेखी पुराव्यासह माहिती पुरवावी.

उपविभागीय पोलीस अधिकारी, कोपरगाव विभाग कॅम्प शिर्डी यांनी पुढे असे सांगितले की, त्यांनी त्यांचे पत्र दि. २५/११/२०१० नुसार पोलीस अधिकारी अहमदनगर यांच्याकडे पत्र दिनांक ०३/११/२००६ अन्वये सादर केलेल्या चौकशी अहवालाच्या छायांकीत प्रती अपिलार्थीना पुरविलेल्या आहेत. तसेच प्रथम अपिलाच्या अनुषंगाने जन माहिती अधिकारी तथा पोलीस उप अधीक्षक, (मुख्यालय) अहमदनगर यांनी त्यांचे पत्र दि. १३/१०/२०१० नुसार अपिलार्थीना असे कळविले की, पत्रव्यवहार शाखेच्या सन २००५ चे रेकॉर्ड नाश करण्यात आले आहे. त्यामुळे त्यांना माहिती पूरविता आली नाही व त्या सोबत रेकॉर्ड नाश केल्याबाबतचे पोलीस अधीक्षक कार्यालयाचे आदेश दिनांक २७/०१/२००९ ची प्रत जोडली आहे. एकंदरितपणे असे दिसून येते की, अपिलार्थीना त्यांच्या दि. २२/०६/२००६ रोजीच्या तक्रार अर्जाची प्रत चौकशी अहवालासोबत प्राप्त झाली असून व दिनांक २४/०६/२००४ व दि. २७/०६/२००५ रोजीच्या तक्रार अर्जाच्या प्रती नष्ट केल्याने मिळू शकल्या नाहीत.

आयोगास उपलब्ध कागदपत्रे व उपरोक्त विवेचन पहाता असे दिसून येते की, जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय पोलीस अधिकारी, कोपरगांव कॅम्प शिर्डी यांनी, अधिनियमातील तरतूदिनुसार अपिलार्थीना विहित वेळेत प्रतिसाद देऊन माहितीबाबत कळविले आहे. तसेच वेळोवेळी व प्रथम अपील निर्णयानुसार चौकशी अहवाल व उपलब्ध कागदपत्रे अपिलार्थीना पुरविली आहेत. कागदपत्रे नष्ट करण्याबाबतच्या पोलीस मॅन्युअल मधील तरतूदी व त्याची कार्यपद्धती, उप विभागीय पोलीस अधिकारी यांनी सांगितली आहे. पोलीस अधीक्षक, अहमदनगर यांना अशी शिफारस करण्यात येते की, अभिलेख नष्ट करण्याबाबतच्या पोलीस नियमावलीतील तरतूदीबाबत, अधिका-यांच्या मनातील संभ्रम दूर करण्याच्या दृष्टीने या संबंधातील उचित सूचना/प्रशिक्षण त्यांच्या अधिनस्त अधिका-यांना देणेबाबत कार्यवाही करावी. यासाठी या आदेशाची एक प्रत जिल्हा पोलिस अधीक्षक, अहमदनगर यांना देण्यात यावी.

उपरोक्त विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येऊन खालील प्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१) अपील क्र. ३३९/२०१० निकाली काढण्यात येत आहे.

नाशिक

दिनांक

०३/०६/२०११

(मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री. नारायण नागुराव जाधव, रा. सावळविहीर बुा ता.राहाता,जि. अहमदनगर.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय पोलीस अधिकारी, कोपरगांव विभाग, कॅम्प शिर्डी, जि. अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी, तथा अपर पोलीस अधिक्षक, अहमदनगर जि. अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ जिल्हा पोलीस अधिक्षक, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ५ निर्णय नस्ती.